

Fotoritim eFotoğraf Dergisi Aralık 2011 Sayısı

Gözde Türkkan ile Röportaj

Şebnem Aykol: Merhaba Gözde Hanım, öncelikle fuar döneminin yoğunluğu içinde vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz. Bize dergimizde de yayınladığımız çalışmalarınızdan biraz söz edebilir misiniz?

Gözde Türkkan: Merhaba. 2008’de İstanbul Bilgi Üniversitesi Fotoğraf ve Video bölümü mezuniyet projem “Baktım sana dönüp baktığımda baktın mı bana” serisiydi. O proje esnasında, aslında daha uzunca bir zamandır, cinsiyet kimlikleri ile bir derdim vardı, tamamıyla kendi deneyimim üzerinden böyle bir derdim vardı. Ve bir şekilde fotoğraf bunu dışa vurmamı ve çözümlememi sağladı. Bu tema üzerine gerçekleştirdiğim ilk projemdi. Ama tamamen kendi kendimi inceleyerek, egosantrik bir çalışmaydı. Belki de biraz çocukça, belki de biraz ergence ya da daha doğrusu ergenliğin kalan kırıntılarının etkisi ile yapılmış bir çalışmaydı.

Ş. A. : Belki de bir dönemi kapamak, bir defteri kapamak gibi mi gelmişti size.

G.T. : Aynen öyle. Proje daha bitmeden bile ben müthiş bir rahatlama hissetmiştim. O zaman anladım fotoğrafın benim için nasıl “terapi” görevi görebileceğini. Daha sonra da 2010’da İngiltere’de masterimi yaparken, master projem “Buraya Ödeyiniz-Pay Here” de yine aynı konuyu devam ettirdim ama daha başka bir açıdan, daha doğrusu başka bir yaklaşımla.

Ş. A. : Ama galiba egosantrik değildi?

G.T. : Evet hem egosantrik değildi, hem de başka kaynaklar araştırmış, başka şeyler okumuştum. Hem de hemen gideyim fotoğraf çekeyim, şöyle bir kare eksik onu da ekleyeyim şeklinde değildi. Bir takım ilgili metinler okuyup, incelemeye karar verdiğim konular üzerinde ilgili şeyler izleyip ondan sonra fotoğraflama sürecini başlatıyordum. Fotoğraf çekme sürecinin araştırma kısmıyla arada örtüştüğü noktalar da oluyordu ama mutlaka başka birşeylerle beslenmem gerekiyor.

Ş. A. : Peki şöyle bir şey diyebilir miyiz, ilk projeniz tümüyle o yaşa dek kendi biriktirmiş olduklarınızın, duygusal birikiminizin, onun devamı olan bu çalışma ise daha rasyonel, daha gerçeklerin üzerine hazırlanmış projelerdir.

G.T. : Bir nebze öyle. İlk kısmı konusunda tamamen haklısınız, birikmiş olan şeylerin biraz da kontrolsüzce vücuttan atılması gibi (bana çok iyi gelmişti, öyle bir süreçten geçmiş olmaktan son derece memnunum, o sayede şu an yapmakta olduğum şeyleri yapabiliyorum), diğerinde ise yine tamamen kendimden yola çıkıyorum, kendimi bir kadın olarak sorguladığım noktadan yola çıkıyorum ki bu ilkinde göre daha olgun olduğum bir noktadır ki bu sefer farklı şeylere bakabildim. Kendi imajıyla kendini tatmin etmeye çalışmaktan ziyade, kadın rolüne baktım. Artık yetişkin bir kadın olarak, hem toplum içinde hem kendi içimde, kendi rahat edeceğim şekilde nasıl bulacağımı anlamaya çalıştığım bir süreçti. Burada başka taraflara, başka insanlara, topluma, kadın erkek ilişkisi üzerine yani hiyerarşisi üzerine bir takım okumalar yapıp, bu dışarıda nasıl işliyor sorusuna cevap aradığım bir sürece girmiştik. Bu anlamda çok daha dışarı, başkalarına, topluma bakan bir seridir.

Ş. A. : Biraz provakatif yansıması var fotoğraflarınızın, size nasıl geliyor? Birikmiş enerjinin patlaması mı?

G.T. : Sert eleştirisini daha önce de duydum. Galiba o da benim bir noktadaki kendi sertliğimden. Bu ara çok duyuyorum :)

Ş. A. : Çok da öyle görünmüyorsunuz :)

G.T. : Galiba o benim gerçeklikle başa çıkma yöntemim, galiba bir sertlik benimsedim o da fotoğraflara yansıyor. Çok sertim çünkü derinde bir yerde çok kırılğanım, bir noktada çok hassasım. Bu realitede sürdürebilmem için yaşantımı, bu sertliğe ihtiyacım var.

Ş. A. : Peki bu tercih ettiğiniz, tam da benim dediğiniz bir şey mi?

G.T. : Bu çok da zor bir soru. Çünkü "ben" sürekli değişiyor zaten, bunun dışında proje yaparken bir noktada ah şunu da yapamadım, ya da biraz daha şöyle yapsaydım mutlaka diyorum. O şartlar altında evet bu böyle olmalıydı ve oldu diyebiliyorum yine de. Ama çok iddialı bir şekilde evet bu benim demem çok zor. Şu anki benim, evet ama ilerde değişim olacağını umuyorum.

Ş. A. : Yaşınız oldukça genç ve sergileriniz İstanbul'un önemli galerilerinde sergileniyor. Bu nasıl gelişti, okulun önünüzü açtığı bir durum muydu?

G.T. : Aslında okul ile çok alakalı değil. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde burslu okudum ve çok mutlu, besleyici, geliştirici bir öğrencilik geçirdim. Ama sergileme, sanat camiasında yer edinmeye dair pek katkısı olmuyordu. Eğitim buna yönelik değildi. Daha ziyade tasarım ve reklam alanlarına yönelik bir yetiştirilme durumu vardı. Bu daha çok Londra Central Saint Martins College of Art and Design'da master yapmam sayesinde edinebildiğim bir tecrübe oldu.

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde fotoğrafları çeker, yazısını yazar, dizilimini yapardım ve bu, bilgisayardan veya projeksiyondan bakılmak üzere bir dosya olurdu. İzleyici buna nasıl bakacak, basılacak mı, yere mi dönecek, tavandan mı sarkacak, bunları çok az düşünmüştüm. Londra'da ise gittiğim okulda eğitim tamamıyla bunun üzerine kuruluydu. Orada bir hocam bir projeme bakmış ve "bitmemiş bu" demişti; eğer amacın bilgisayardan izlemek ise tamam ama nasıl göstereceğinin kararını vermen lazım, asacak mısın, masaların üzerine mi dağıtacaksın, video gösterimi mi yapacaksın, bu kararları verip uyguladığında biter proje demişti. İşte o zaman açığımı kapatmak için doğru yere gelmiş olduğumu teyid etmiş oldum. Çünkü o anlamda hiç pratiğim yoktu.

Örneğin beni heyecanlandıran bir seri üretiyorum, bunu yaptığım için çok mutluyum, ama ya sonra nasıl sergileyeceğim? Aslında masterdan döndükten sonra burada X-ist ile çalışmaya başladığımdan beri bu pratiğimi geliştirme imkanı buldum, diyebilirim. İlk sergide nasıl kağıt seçeceğim, boyutu ne olacak, nasıl çerçeve

seçeğim gibi detaylar ilk başta çok zor gelmişti ama şimdi her sergide deneyim kazanıyorum. Okulun üstüne master, masterin üstüne de galeri ile çalışarak tecrübe edinmiş oldum. Masterin, seçkisi bitmiş bir projeyle neyi, nasıl yapmam gerektiğine dair eksiklerimi anlamama yardımcı oldu.

Ş. A. : Eğitim deyince şunu da öğrenmek istiyorum Türkiye’de hangi fotoğrafçıları izliyorsunuz ve neden bu isimler?

G.T. : Bu tür sorularda çok zorlanıyorum. Bir anda aklıma isimler gelmiyor, birçok var. İlk aklıma gelen Ali Taptık olabilir. Onun her yeni işinde, bazen fazlaca da risk alarak yeni bir şeyler denemesini, kendini hem içerik, hem estetik açıdan geliştirmesini özellikle çok takdir ediyorum. Çok önemli. Çünkü bir noktada öyle bir tehlike var galiba hepimiz için. Bir tarz, bir dil oluşturuyoruz, o dil insanlarla belli bir iletişim kuruyor ve bizi bir yere getiriyor ama ona kapılıp devam edersek bir tekrara düşme ihtimalimiz var gibi geliyor.

Ş. A. : Bu aslında bir anlamda da günümüzde kabul gören bir şey değil mi? Tanınan bir dilinizin olması, herkesin sizin fotoğrafınızı gördüğünde “A! Bu Gözde Türkkan fotoğrafı” demesi, birçok fotoğrafçının da tercih ettiği bir şey. Siz ne dersiniz?

G.T. : Aslında biraz öyle de olmalı. Ama kendi içinde kendini yenilemeyi de barındırmalı. Farklı stiller denenmeli ama özünde baktığınızda bu “O” kişinin fotoğrafı da denebilmeli. Belki böyle bir şeyi hedeflemek lazım. Kişinin geçirdiği evrimler de fotoğrafa yansiyabilmeli. İlk işi ile 10 yıl sonra yaptığı işi, anlatım anlamında, görsel anlamda çok farklı olmalı mesela, ama özünde de bir tutarlılık mutlaka olmalı.

Ş. A. : Buradan fotoğraftaki hedefinizin bu olduğu söylenebilir değil mi? Bir de yakın gelecekte üzerinde çalışmayı düşündüğünüz konuları öğrenmek istiyorum, cinsellik, kadın konularına devam mı edeceksiniz? Yoksa aklınızda olan başka projeler var mı?

G. T. : İlk sorunuzun cevabı evet :) Sanırım bundan sonra bir süre daha devam edeceğim bu konuya, aynı konuya farklı noktalardan bakıp, incelemeye çalışacağım. Ama aynı zamanda kafamda buna paralel olarak götürebileceğim bir takım şeyler de var, onları da yapabilmeyi istiyorum. Şu ana kadar çok fırsatım olmadı üzerlerine eğilmeye çünkü cinsiyet kimlikleri ve politikaları üzerine daha okunması, izlenmesi gereken çok kaynak var, dolayısıyla söylenecek bir o kadar çok şey var. Yine bu konuya ağırlık vererek paralelinde başka şeyleri de iletmeye çalışacağım.

Ş. A. : Teşekkür ederiz. Size keyifli çalışmalar diliyoruz.

Gözde TÜRKKAN Hakkında

Ankara, 1984.

2008 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi Fotoğraf ve Video Bölümü’nden mezun olan Türkkan, bir süre aynı üniversitenin Görsel İletişim Tasarım Bölümü’nde Öğretim Görevlisi olarak çalıştı. Eğitimine, 2010 yılında mezun olduğu Central Saint Martins Sanat ve Tasarım Okulu, Güzel Sanatlar Master Bölümü (Londra, İngiltere)’nde yüksek lisans yaparak devam etti. Sanatçı, santralistanbul (2008) ve Tershane (2008)’deki grup sergilerinde ve İf İstanbul Bağımsız Filmler Festivali’nde (2007) yer aldı.